

Передплата
на «РУСЛАНА» вноситься:

в Австрії:

- на цілий рік . . . 12 р. ав.
- на пів року . . . 6 р. ав.
- на чверть року . . . 3 р. ав.
- на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

- на цілий рік . . . 20 рублів або 40 франків
- на пів року . . . 10 рублів або 20 франків

Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділь і руских свят о год. 6-ій пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 5 ул. Аїндого. — Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесенія по 15 кр. від стрічки.

З бразилійського пекла.

(Конець).

В третім році заявив Ковальський властителям плянтацій, що хоче конче вибрати ся до рідного краю. Відповідь була коротка: »сплати довг, а я тебе пущу!«

І почало ся знов тяжке гарованє коло кави та кокурудзи. Бог пощастив! Кави звернув Ковальський на 450 мільрейсів, кокурудзи 8 1/2 гар по 80 мільрейсів, що принесло суму 680 мільрейсів; крім того дав властителям плянтацій дві безроги за ціну 110 мільрейсів, кілька курій по півтора мільрейса. Послідній місяць побуту на плянтаціях міг вже Ковальський дістати роботу сокирою за окремою винагородою; платив єму властитель плянтацій 3 мільрейси денно. Двом синам Ковальского заплачено за різні дрібні услуги 15 мільрейсів. По відчисленю всіх довгів дістав ще Ковальський на руку 280 мільрейсів. Се був єго чистий доробок за три літа тяжкої праці на плянтаціях при дуже ощаднім житю!

Додамо тутки, що про заведенє ширшого господарства в Бразилії наш переселенець думати не може. За корову треба заплатити 500 мільрейсів. Своєю дорогою корова може жити лише в більшім стаді; коли держати корову особно, єї присідають угорі і она гине. Таку саму суму треба заплатити за коня, хоть коний уживають в Бразилії мало, бо они не видержують довго на страшній жарі. Віл коштує 700 мільрейсів, мул 800 мільр., більша безрога 120 мільр., коза 50 мільр.

Одїж в Бразилії дуже дорога. Метер полотна стоїть 1 1/2 мільрейса, за лихий сурдутик, що у нас коштує 1 1/2 зр., в Бразилії треба заплатити 12 мільрейсів. Черевики коштують там 25 мільр., а гіршої сорти 12 мільрейсів, (у нас такі черевики

платять селяни по 1 зр. 20 кр.). Солом'яний капелюх, що у нас дістане за 80 кр., там коштує 12 мільрейсів. Одїж закупували наші переселенці на стачії Allegri, віддаленій мило від оселі Ratakia.

II.

Викупившись в сей спосіб з неволі, Ковальський вибрав ся з цілою родиною піхотою до стачії Vilmose, що лежала шість миль від оселі Ratakia. Властитель плянтації дав єму два мули, що відвезли єго річи до стачії. Часть переселенців проводила єго туди.

Тут всіла ціла родина Ковальского на зелізницю і поїхала зразу до міста Campos, а звідтам до Ріо-Жанейро. За білети (6 1/2) заплачено 169 мільрейсів. Крім того перевіз річий коштував близько 30 мільрейсів.

До Ріо-Жанейро прибули наші переселенці під вечер. Тут наймили собі комнату за денною оплатою 4 1/2 мільрейсів. На другий день пішли до австрийского конзуля, котрий промовив до них по руски. Конзуль питає за паперами. На се відповів Ковальський, що папери мають бути в конзуляті. Так принайменьше говорив єму властитель плянтації. Розумієсь, що конзуль ніяких паперів переселенців наших на очи не бачив, так як не знав, чи они взагалі находять ся в провінції Spiritu Santo. Хто знає, чи властитель плянтації не задержав нарочно паперів у себе, щоби зневолити наших переселенців до повороту на плянтації. Конзуль заявив, що без паперів емігранти не будуть могли виїхати до Європи. На щастє мав при собі Ковальський свою войскову карту вслуги (Abschiedskarte), а та заступила єму всякі документи. Конзуль заняв ся виходцями щиро. Коли они жалили ся, що не мають о чім дальше жити, конзуль відослав їх на поліцію, де дістали комнату і

безплатну їду. Їх не замикано, они оглядали місто, а крім того заробляли пранєм або чищенєм коний. Конзуль обіцяв їх відослати безплатно до Триесту. І справді дванадцятого дня по їх приїзді до Ріо-Жанейро відходив до Триесту австрийский, тягаровий корабель. На нїм везено 46.000 мішків кави. Переселенців уміщено на кораблі. Тут діставали они безплатно їдо, а в заміну за се мусіли що дня мити підлоги. Дочка Ковальского, нині 15-літна дівчина прала біле для прислуги корабельної і за се заплачено їй в часі дороги 12 зр. В пристані Пальмас (в Іспанії) тягнув Ковальський вугле враз з двома синами на корабель, а за се заплачено єму 9 зр. 50 кр. Подорож з Ріо-Жанейро до Триесту тревала 33 днів. З Триесту до Відня заплатив Ковальський половину ціни їзди за 6 1/2 білетів, в квоті 38 зр. В Відні піддано їх санітарному оглядови, почім дирекция зелізниць дала вільний білет їзди до Кракова. В Кракові дістали переселенці вільний білет аж до Тернополя. На тиждень перед Різдом були они вже в своїм родиннім селі, Киплячі.

Про їх радість, коли побачили своє село, розказувати не стану. Радість та була тим більша, що девять осіб з сеї родини виїхало до Бразилії і всі они вернули до дому. Се справдіне чудо! Годі не замітити, що Ковальський справді зазнав чимало щастя, коли не мусів ждати місяцями на австрийский корабель в Ріо-Жанейро. В Бразилії слабувало двоє дітий на жовту фебру. Коли вже не було надії на удержанє їх при житю, Ковальський скупав дітий в найблизшій потоці, а се помогло. Діти прийшли дуже скоро до здоровля.

З собою привіз Ковальський лише 50 зр., що і так розійшли ся на перші потреби. Хату застав досить знищену; спровадив ся до неї. Єсть надія, що і винаймле-

8

СВЕКРУХА.

комедія в III. актах з сільского жита

Льва Лопатинського.

(Дальше.)

СЦЕНА VI.

Ті самі — Анна.

Анна (в дверях). Куди утікаєте, куме, з вами хотіли мамуня видіти ся.

Ронгуля. А я вже не хочу з ними видіти ся, ая, ая. Купець є, довгу нема — вже їду до Бразилії (пішов).

Анна (побачивши обое). Ви знов у купі? Що іно заглянув до хати, тай знов коло неї?

Іван. Свят, Свят, Свят! Омаятай ся жінко, бо я дальше не видержу. Хочеш на ново зачати вчорайшу сварку.

Доня (сіпає єго з заду). Заспокій ся, Іване, перетерпи троха (Іван успокоює ся).

Анна. Я вам вступлю ся з хати — не буду заваджати. Забираю своє манать, тай їду з мамою (вибирає зі скрині річи).

Іван. Тепер знов тотя витягає своє шматє. (остро) Не розтягай лахів, лиши скриню, кажу (Доня сіпає єго).

Анна. Ні, я не зіставляю своєї праці для твоєї любовниці, щоби она господарювала моїм добром, щоби убирала ся в мої річи. Справдя неї сам, коли хочеш єї мати при собі.

Іван (люто). Мовчи навіджена, не мели як на муках, не доводи мене до рознуки, бо я не подивлю ся, що ти моя жінка!..

Доня (сіпає єго, Іван спокійнійше). Щож мені робити з тобою, чим тобі вибити ті дурниці з голови?

Анна. Чого став, коли хотів бити? Побий, побий, тоді вже буду знати, якого маю мужа, тоді вже всім покажеш, що у тебе значить жінка. А то ніхто і не повірять за такий сором. Побий, побий! (плаче).

Доня. Заспокій ся сестрице, диви ся, як се єго болить. Се все неправда, все брехня. Вас розв'днили, але ви таки любите ся як перше.

Анна. Чого ти пристаєш до мене, солоденька розлучнице. Мало тобі, що чоловіка мені забрала, ще хочеш мене саму підійти, зробити з мене слугу для себе, вередувати надї мною?

Доня. Сестро, не вір тим словам, то зависть свекрухи. Я тобі все розкажу.

Анна. Не хочу нічого чути від тебе.

Доня. Диви ся, я їду собі геть від вас.

Анна. Не вірю тобі, нічого вже тобі не вірю. Я і дивитись на тебе не хочу (відходить).

Доня. Ти мусишь мене вислухати, перекопати ся, тоді може і повіриш (їде за нею).

СЦЕНА VII.

Іван сам.

(Хватає ся за голову в рознуці). Люди добрі, люди добрі! Де тут правда, де справедливість. Скорше втечеш від чуми, чим від жіночої заздности, скорше сховаєш ся від грому, чим від жіночої сплетні. Ой жінки, жінки, маю я вас у печинці, а та свекруха то вже мені горлом лізе.

СЦЕНА VIII.

Іван — Свекруха.

Свекруха (за дверима). Знов чіпає ся до тебе? Гоня єї від себе, тоту чарівницю, а ні, то я єї буду гнати. Я вже єї добре відшпечу, тоту відьму з лисої гори.

Іван. Іде моя потішенька. Ой коби я так не прирік був Дони звертати тобі з дороги, я сказав би тобі хто справдішна відьма.

Свекруха (входить). Ой такі то, такі нині чоловіки. Своя жінка бідує, а друга ликує.

Іван (до себе). Ой то правда, що ти ликуєш!

Свекруха. Що ви кажете?

Іван (иньшим тоном). Кажу, як тому за- ратуєш?

не поле відбере вже в сім році в посідані, тим більше, що господар, котрому ви наймив поле, відбив вже своїх 125 зр. з великим процентом... Нині став Ковальський чоловіком значно біднішим як перед трьома роками. Вірять однак, що при щирій праці доробить ся. Ціла родина Ковальського говорила вже в першій році побуту в Бразилії по іспанськи. На кораблі, в дорозі з Генуї до Бразилії, научили ся вже найважливіших слів. Про диких людей не було чутки в тій стороні Бразилії, де оселив ся Ковальський. Туземці в Бразилії люди добрі; випасають найбільше худоби, ходять озброєні, щоби стеречи себе і худобу перед вовками, яких там по лісах найдесь чимало.

— Чи вернуть ще котрі з наших емігрантів? — спитав я Ковальського.

— Вони вибирають ся, бо тужать за рідним краєм, але кождий з них має довгу в властителя плянтації півтора або два тисячі мільрейсів. Таким тяжко сплатитися. Деякі з них попродали весь свій добуток в Кипячці, то й не мають вже по що вертатись. Зайшли на панцину, та й згинуть в неволі... — відповів Ковальський.

— А як живе ся Томкови Яципинови в Бразилії?

— Він гарує так само як ми. Він винен також властителю плянтації півтора тисяча мільрейсів. Але він сплатить, бо має багато грошей. Один Турок, що ходив з товарами, розказував, що був у Яципина і видів у него сім фунтів штерлінгів і багато франків. Буде їх з чотири тисячі. Ми прокляли вже єго за нашу тяжку кривду та неволю. Він верне, коби тільки папери свої відобув.

З сего оповідання можна догадувати ся, що Томко Яципин не тільки здирав на дорозі і перед виїздом наших переселенців, але мав ще окрему платню від агенції *Gergoletta* за кожду звербовану «штуку».

— Як обходили ся з вами пани в Бразилії?

— Нарікати не можна. Обходили ся добре. Властитель плянтації зайшов нераз до моєї хати і говорив з нами. Мене кликав «сеніоре!», жінку «сеніора!» і з дітьми бавив ся. Але і пильнував нас при роботі. В него дві або три милі землі. Коло кождого з нас він був що дня на коні. Коли хто не робив, то виганяв з хати на роботу. З початку робили ми в рускі сьвята, але потім не силувал нас, коли ми вперли ся і не виходили на роботу.

На тім кінчать ся мої записки. Ковальського давило в горлі, коли розказував про своє тяжке гаровані та свої пригоди. Я не вспів описати всего оповідання в так

сумній формі, як єго чув. Нехай однак говорять самі цифри!

Додам на закінчені, що з 59 людей переселенців з Кипячки умерло доси двоє старших і семеро дітей. Їх похоронено в лісі без сьвященника. Крім того збожеволів один. Єго відвіз властитель плянтації до Ріо-Жанейро. Тут стало єму легше і він носив мішки на залізницю та заробляв на жите. Опісля зник він враз з жінкою і двома дітьми. Мабуть поїхав в иньшу сторону рівнож не на добро. Наших переселенців зовуть в Бразилії Поляками.

Др. Кирило Студинський.

Галицка каса ошадности.

Від півтора тижня залягають товпи народа галицку касу шадничу у Львові з жаданем виїмати звідтам свої ульоквані капітали. До каси трудно дістати ся, такий натовп панує там від ранка до пізнього вечера, а багато осіб відпродує свої книжочки жидівським спекулянтам зі стратою кілька до кільканайцять процентів. Зразу дневники виставляли сей пополох між публікою за штучно викликану паніку жидівськими фінансовими кругами, але мимо успокоюючих толковань занепокоєне не зменшало ся, а до каси ошадности зголошували ся чим раз численніші юрби вірителів. Директор Зіма хотів успокоїти публічну опінію тим, що казав безпроволочно виплачувати кождому, хто зголосив ся по виплату свого капіталу навіть поза урядові години; ба, навіть не випускали вже більше тих, що нереступили поріг каси ошадности, доки на силу не виплатили всю належитість, до послідного крейцаря. Але і тотя гоївність не помагала, неспокої зростав, а вибрані за той час суми досягли вже, як кажуть, мільонів...

При кінці тамтого тижня оповістила каса ошадности в львівських дневниках, що після розпорядження намістника буде на дальше придержувати ся свого статуту і ліквідувати виплати за попереднім вповідженням на означений статут том час. Се оголошені викликало новий переполох і вчора була каса ошадности в правдивій облозі своїми вірителями. Але заразом намістництво вдало ся в справу господарки в галицкій касі ошадности і поручило комісії під проводом радника двору Егермана перевести шконтрум каси. Уже від довшого часу ходили слухи, що в галицкій касі ошадности діють ся ріжні надужитя, та що іменно дир. Зіма заангажував інституцію в ризиковні підприємства нафтові. Комунікат, який видала згадана комісія по вчашній нараді, потверджує ті поголоски, але заразом запевняє, що материяльні страти каси ошадности не суть такі великі, щоби не могли бути покриті резервовим фондом, та що для клієнтелі нема найменшої обави страти повірених інституції капіталів.

В компетентних кругах говорять, що половина резервового фонду, се є понад півтора мільона заангажована у ріжних підприємствах на пропале. Однак сю страту каси ошадности може перенести через покриті другою половиною резервового фонду без жадної обривки для своєї клієнтелі.

В наслідок викритих неправильностей дир. Зіма одержав на разі двомісячний урльоп, котрий, розуміє ся, продовжить ся на неограничений. Дир. Зіма стояв черев 25 літ на чолі сей інституції, положив коло неї немалі заслуги, але очевидно уважав єї надто за свою і розпоряджав самовільно єї фондами. Разом з уступленєм директора одержав неограничений урльоп начальник бухгалтер р Вендриховский, а надто dokonано змін в синдикаті каси ошадности. Дирекцію обняв комісар правительственний радник двору Егерман разом з приданими мужами довіря послом Скалковским і дир. Згурским. Технічну управу касового відділу переймає начальник ліквідації касового банку Стахевич, а відділ гіпотечний буде дальше вести дотеперішній директор Смолька.

Польські дневники надіють ся по тих змінах радикальної санації в грошевих ділах каси ошадности і запевняють, що про страти для клієнтелі сей інституції не може бути і бесіди.

Перегляд політичний.

Немало клопоту має тепер Америка з колїоніями іспанськими, видертими по послідній війні. Мабуть прийде до війни поміж Америкою а повстанцями на Филиппинах, що ніяким чином не хотять узнати над собою власти Америки. Недавно бороли ся повстанці з Іспанією, а тепер готові в кождій хвилі виступити против Америки, коли-б она хотіла прилучити Филиппини до своїх посіlostей. Позиція повстанців тепер значно користітійша як давнійше. Давнійше находила ся адміністрація державна на островах в руках Іспанців, тому зневолені були повстанці крити ся по горах. Не доставало їм також тоді оружия. Нині суть острови Люзон і Папей в руках повстанців; військо їх знаменито вишколене і заосмотрене в оружия, котрого значну часть доставила їм Америка до борби против Іспанії. Америка вправді сильнійша від Іспанії, але за те віддалене від островів не мале, а війська має Америка не багато.

Повстанці на Филиппинах мають вже своє краєве міністерство. Оно оголосило тимчасовий закон виборчий і перевело вибори до сойму краєвого. Сойм зібрав ся вже недавно в місті Мальольо, ухвалив конституюцію, оголосив републику і дав уповажене до вповідження війни Америці, коли се буде потрібне.

Що з тим фактом зробить Америка? В сенаті американського конгресу ведуть ся від давна наради над мировим трактатом, довершеним з Іспанією. Часть сенаторів виступила про-

Свекруха. Мій чоловік не сьмів такий бути — от що.

Іван. Ей, хто там памятає, як то бувало. Се не було вчора, ані позавчера.

Свекруха. Я памяти ще не стратила, хвалити Бога, тай не пережила сьвіта. Чиж то так ніби дуже давно?

Іван. Я кажу до того, що ви так тримаєте ся нівроку.

Свекруха (вдоволена). Правда, що єще не подала ся?

Іван. Ей, ви і молоду ще завстидали би. Ви ще нівроку як пампушок на маслі.

Свекруха. От не вигадуйте, не вигадуйте!

Іван. Ви молодші тепер, як я вас перший раз побачив.

Свекруха. Жартуєте!

Іван. Вдовичка хоть куди! Лице румяне, волосє чорне, а набита як кадовб з капустою.

Свекруха. А бодай вас, ото прирівняли!

Іван. Я хотів би, щоби моя Анна була така гожа та румяна.

Свекруха. Ей, що ваша Анна! Коби ви були побачили мене, яка я була в тих роках, що она: Одно, що маків цьвіт! А она що?... Таки правда; а за правду і в огонь піду. (хитро) Я вам і не дивую ся дуже, що ви єї не любите. Уже Доня то собі така... круглійша...

Іван. Ой ти клята! (иньшим тоном) А я вам скажу, як то було: я єї брав, а на вас дивив ся. Думав собі: прецінь донька буде така сама як мама — як не тепер то пізнійше.

Свекруха. Го, го, далеко ще єї до мене! Я, якби схотіла, то ще би і другого чоловіка найшла собі, а она не вмє першого тримати коло себе. А де чоловік не любить, там Господь не присилає гаразду.

Іван (тихцем). Але тебе чорт прислав!... (иньшим тоном). Коли-б вона була така як ви, то я любив би єї без памяти.

Свекруха. Направду, я вам так подобала ся?

Іван. Хоть зараз я проміняв би доньку на мамочку.

Свекруха. Що правда: Мої брови ще рівні, тай чоло не поморщене?

Іван. Брови як шнурочки, а чоло як бляха.

Свекруха. А очи огнисті, правда? Як моргну (моргає), то наче би у грань дмухнув?

Іван. Аж мені в середині перевертає ся від того.

Свекруха. А руки мої, дивіть, які ще: ще є чим обнимати, що? (обнимає єго за шию).

Іван (примилує ся). Ой задушите, в мені аж дух запирає!

Свекруха. Ви може залицали би ся? Але у-

важно, щоби вас не побачив мій жених, бо буде біда!

Іван. Ваш жених? (до себе) Чи она не здуріла?

Свекруха. Я обходжу нині свої заручини з паном Заціравским.

Іван. З писарем? Таже то голтїпака.

Свекруха. В кишени не має, але за то має в голові. Він придбає мені ціле господарство тут в селі за той довжок, що мені винні.

Іван. Чув я, чув про те. Дай вам Боже щастя.

Свекруха. Звідки чули, коли се наша тайна?

Іван. Та був ту Ронгуш, шукав за вами, та розповідав мені.

Свекруха. Розповідав? От дурний чоловік! А деж він пішов? Я за ним шукала.

Іван. Казав, що іде до Заціравского, бо єму спільно їхати за море.

Свекруха. Коли до Заціравского, то добре, він вже єго не випустить з рук.

тив прилучення Филіппин і Куби до Сполучених Держав, доказуючи, що оно противити ся вразно конституції і не годить ся з інтенцією, з якою почато війну. Однак більшість сенаторів бере сторону Мак-Кінлея, що єсть противної гадки. Послідне рішенє в тій справі наступить дня 6. лютого, а від него буде залежати остаточне уложенє відносин поміж Америкою і занятими колоніями.

Не ліпше веде ся Америці на Кубі, де повстанці не думають також піддавати ся Америці і не хочуть узнати нових, американських порядків. Повстанці згромадили ся в провінції Санта-Кляра і ждуть готові, хотьби і на війну з Америкою.

На Балкані нема рівнож спокою. В Болгарії збирають ся цілі ватаги ворохобників і переходять до Македонії. Австрія і Росія віднесла ся до правительства болгарского з упімненем, а оно відповіло, що має як найдалше ідучі мирні наміри та що на границі поставить сильну війскову сторожу, котра буде спиняти перехід ватаг ворохобників до Македонії. Рівночасно внесло болгарске правительство ноту до Порту, а в ній жалувє ся, що турецькі власти не дозволяють переходити Македонцям до Болгарії. Нота ся не зробила в Туреччині доброго вражіння. Порта відповість Болгарії, що звичайним подорожним і купцям не відказувє паспортів, але що має повне право не перепускати через границу агітаторів, переодітих за хлопів, або ремісників, що могли би опісля вернути до краю з оружьем в руці. Держави не напірають на Порту, щоби постарала ся о реформи для Македонії, лише тому, що боять ся ворохобні болгарських і сербських Македонців, що могла би дуже легко повстати на першу вість про інгеренцію європейських держав.

НОВИНКИ.

— За упокій душі бл. п. Володимира Барвіньского відбудє ся поминальне богослуженє в церкві сест. Василянко (ул. Зиблікевича ч. 24.) в четвер дня 2 н. ст. лютого о год. $\frac{1}{2}$ 9 рано, на котре всіх приятелів і поклонників бл. п. Володимира запросає **Родина**.

— «Товариство для розвою рускої штуки» переносить свій льокаль з днем 1. нов. ст. лютого с. р. до камениці Наук. Тов. імени Шевченка, при ул. Чарнецкоґо ч. 26, де рівночасно відкриває робітню мalarську для своїх членів. Під тою адресою просимо П. Т. Публику всі письма присилати. Години урядові зостають ті самі, т. є. рано від год. 11—12, а пополудни від 4—6, окрім неділі і руских свята. **Дирекція**.

— Гімназій в Галичині. З кінцем року шкільного було 29 гімназій правительственных і одна приватна (Єзуїтів в Хирові) з правом школи публичної. З тих 29 було в Кракові 3, у Львові 5, (з тих одна руска, одна німецька), в Перемишлі 2 (одна руска, одна польска). Гімназия в Коломиї переобразовувє ся на 2 заклади, так як рівнорядні класи мають виклади рускі і стоять під особнім зарядом. Осібний заряд в осібних відділах мають ще незвичайно переповнені гімназії: св. Анни в Кракові, IV. гімназия і гімназия Франц-Йосифа у Львові. З початком року шкільного 1897/8 було записаних 16.441 учеників, о 898 більше, як попередного року. Найбільший приріст був в гімназії Фр. Йосифа (123), св. Анни в Кракові (115), на Подгуржу (93), в Стрию (72). В 5 гімназиях у Львові було всіх учеників 3365 в 40 класах головних і 35 рівнорядних. Найбільше переповнена є гімназия IV. у Львові; числить она 853 учеників, а іменно 490 в класах головних, а 363 в рівнорядних. Всіх клас було в тій гімназії 18. — Гімназия Франц-Йосифа має 810 учеників і 17 клас. — Руска гімназия має 522 учеників в 13 класах, а німецька 402 учеників в 11 класах. З гімназий на провінції найчисленнішою була в Решові, було в ній 807 учеників в 15 класах. Гімназия руска в Перемишлі числила 382 учеників в 10-ти класах. Після релігії і обряду було з кінцем року шк. 1897/8: учеників рим. кат. 8.865 (61%), гр. кат. 2.810 (19,3%), жидів 2.717 (18,7%). Найбільше гр. кат. учеників було в рускій гімназії у Львові, в такій гімназії в Перемишлі, надто в гімназії в Коломиї (235), в Тернопольї (220). Жидів було найбільше в Бродях (213), в німецькій гімназії у Львові (202). Замітним є те, що число учеників жидів є мало що менше від числа учеників гр. кат. Найбільше жидів учащало до гімназий східної части Галичини. Після народности було: Поляків 11.484 (79,1%), Русинів 2.656 (18,29%), менше як учеників гр. кат., Німців 261 (2,48%). Тільки жиди в гімназії в Бродях і німецькій у Львові записали ся до Німців, решта до Поляків. Сили учи-

тельскі в р. 1898 в гімназиях складали ся: з 30 директорів, 47 катехитів, 397 професорів і учителів і 215 заступців учителів, разом 689. Найбільше сил учительських було в гімназії св. Анни в Кракові (40). Видатки звичайні, преліміновані на р. 1898 на гімназії державні в Галичині вносили 1,086.400 зр. В порівняно з квотою, прелімінованою в цілій Австрії в високости 4,879.000 зр., выпадало на Галичину 22,2%. З оплати шкільної в р. 1897/8 зібрано в гімназиях разом 180.880 зр. Учеників, що складали цілу оплату було 5.103, половину 9, увільнених від оплати 9.064. На прибори наукові зібрано 30.286 зр., а іменно з такси вступної 9.794 зр., з цілорічних датків від учеників 16.145 зр., решту з фонду наукового і з датків громадських. Середні школи для молодіжи жіночої єуть приватні, — они з'організовані будьто як гімназияльні з пляном зближеним до пляну наукового, обовязуючого в гімназиях, будьто як школи пригатовляючі до виших шкіл гімназияльних. Приватна гімназия жіноча в Кракові мала дві класи, відповідаючі класам V. і VI. в гімназиях мужеских. Сєго року додано класу пригатовляючу. У Львові є таких приватних курсів пригатовляючих 2. На утворенє подібних курсів позволено в Перемишлі і Станиславові.

— Василяни в Бразилії. Попала нам случайно повновласть, написана власноручно, а відтак і стверджена «ks. Sylwestrom Kizym-ою Z. S. B. W. Misyonarzem generalnym i Przełożonym domu misyjnego w Prudentopolis», котру отсе подаємо в повній основі без всяких коментарів: «Pełnomocnictwo, Mocą którego ja niżej podpisany w obec podpisanych świadków, oddaję pełną władzę Wasyłowi Worobcowi z Biłki Szlacheckiej, pozostała moją realność z wszystkimi przynależnościami pod nr. 195 zainstalować na swoją własność i rozporządzać nią jako swoją własnością. Brazylia-Parana Prudentopolis dnia 7. listopada 1898. Marya Bąk urodzona Worobica mp. Wincenty Bąk mąż podpisał ks. Sylwester Kizyma Z. S. B. W. Świadkowie Ludwik Szuber mp. Kazimierz Brodziak mp. Akt ten sporządzony w obecności mojej (a радше і мною самим — Ред. «Русл.»), co niniejszej (!) stwierdzam podpisem moim i pieczęcią parafialną. Prudentopolis 7. listopada 1898. ks. Sylwester Kizyma Z. S. B. W. Misyonarz generalny i Przełożony domu misyjnego w Prudentopolis mp. (Печать: Sigillum ecclesiae gr.-cath. S. Basilium Prudentopolis)».

— Рух в товариствах. «Руске касино» в Стрию устроює в сали під «Чорним орлом» в неділю 12. лютого «вечерок з танцями». Стрій вовняний, для панів балевої. Вступ від особи 1 зр., білет фамілійний 3 зр.

В Рогатині відбудє ся ві второк дня 31. сінчя, на дохід будови «Народного Дому» в Рогатині «ювілейне представленє в соті роковини відродження нашої літератури. Програма: 1) Вступне слово, 2) Прольог, 3) «Наталка Полтавка» ком. опера в 3 актах. Закінчить образ з живих осіб. В антрактах відсвиває хор дружини руского театру кілька найновіших творів музичних.

«Руска Бєсїда» в Самборі устроює в великій сали готелю народного дня 9. лютого «вечерок з танцями». Вступ по 1 зр. від особи, за білет для трєх осіб 2 зр., понад три особи 3 зр. Не одержавні запрошенє можуть зголосити ся на адресу Товариства.

Члєни-основателі ново-основаного товариства «Руске касино міщанське в Сокалі» відбудуть дня 2. лютого перші загальні конститууючі збори сєго товариства з слїдуємою програмою: 1) Рано о 9 годині богослуженє. 2) В полудне о 12 годині в домі ч. Федька Демчука збори з порядком дневним: а) вибір предсїдателя зборів, б) відчитанє статута, в) випис членів, г) вибір голови товариства, е) внесенє членів. Після статута можуть бути членами товариства також і селяни з околиць Сокаля.

В Рожнятові завязує ся товариство «Руский Дім Народний». Статут внесено вже до ц. к. намістництва.

— Пропаз від вчера ученик П. кл. гімназії академичної у Львові, син хлібороба з Винник, Симеон Маґалєв. Він одержав свідоктво шкільне з лихою нотою, почім продав книжки і зник без вісти. Говорять, що виїхав залізницею, лише не знати, в котру сторону.

— Нові доцентури. Сенат академичний львівського університету ухвалив на посліднім засіданню уніліти veniam legendi д-рови Вл. Буліцкому і д-рови Косьмінському, обом в обсягу гінекології і положництва. Габілітаційний виклад обох доцентів відбудє ся на днях.

— Коби так у нас. Угорське міністерство рішництва заходить ся околи піднесєня садівництва. В тій цілі зарядило оно, щоби всі скарбові лісничі в околицях, що надають ся до садівництва, закладали при своїх оселях сади на просторі що-найменше чверть гектара і заразом удержували шкільки для плеканя сїянок і благородних щеп. Ті огороди будуть заведені вже в біжучім році, а розвиватись будуть по-

степенно так, що за кілька літ повстануть в многих околицях сотки вірцевих садів і шкілок. В сєй спосіб надїє ся правительство розбудити серед населєня замилованє до садівництва. Міністер зарядив також, щоби в лісничій академії в Шемицях утворити катєдру практичного садівництва.

— Смерть на гладкій дорозі. Перед кількома днями вертав господар Йосиф Насадник зі Львова до Збоїск. Був трохи підхмелений. За жовківською рогачкою хотів сісти на віз з гноем господаря з Малехова, але підскачив на віз так нещасливо, що упав на землю, а колесо переїхало через голову. За кілька хвиль наступила смерть. Нім власти довідали ся про випадок, иньша фіра забрала погибшого до Збоїск.

— Страшна мати. Станиславська поліція глядає за якоюсь Анною Ковальською, вдовою по челяднику столярскім, котра в дорозі з Делятина до Станиславова удушила свою кількадєвну дитину і закопала в гною на полі, а трилітню доньку утопила в Пруті. Хотїла убити також найстаршу, 16-літню доньку, але та просьбами і опором уратовала ся, а прибувши до Станиславова донєсла поліції о злочинах матери.

— Пересічний зріст народів. Один статистик з Варшави дослїдив на підставі дат зібраних підчас бранки в ріжних державах Європи чергу, в якій слїдують по собі після зросту ріжні народи. І так: 1) 1.710 міліметрів Шкоти, 2) 1.708 Англіїці, 3) 1.704 Лотиши і Литовці, 4) 1.702 Шведи, 5) 1.697 Ірландці, 6) 1.688 Поляки в Варшаві (доросла людність), 7) місце займають Болгарі, 8) Дунці, 9) Німці бадєнські, 10) Німці північні, 11) Поляки люблинської губернії. Дальше Німці австрійські, Чехи, Флямандці, 16-те місце (1.655 міл.) займає молодіж міста Варшави. Відтак слїдують Русини, Французи, Москалі, Словаки, Іспанці, Італійці, Хінці, Угри, на 30-ім місці стоять Жиди в Варшаві, на 37-ім і посліднім Японці.

— Міжнародну виставу котів отворено дня 10 сінчя в Нью-Йорку. Виставлено 1.000 оказів з найріжнородніших країв. Найкрасшїми є: «King-Tab» — кіт надісланий з Франції, оцінений на 1000 фунтів штерлінґів і «Black Agnes» — надісланий з Голандії, а оцінений на 100 фунтів шт. На виставі находить ся також кітка «Serg-vera», що єї найдено по битві під Сантхаго на пароході «Cristobal Colon».

— Незвичайна сила. На дорозі під Варшавою провадило кількох людей великого бика. Случайно бик вирвав ся їм з рук і кинув ся на переходячу паню. Положенє було дуже критичне і здавало ся, ще прожоху не обміне небезпеченство. Але на щастє прибіг на поміч робітник Франц Кобуз, котрий зловив роз'ярену звїрину за роги і задержав на місці. Бик мусів стояти в єго руках безсильно, аж надбїгли люди і звязали єго посторонками. Кобуз оповїдав, що зовсім був невний своєї побїди — обавляв ся лише, аби роги не потріскались в єго руках.

— Дрібні вісти. В Товмачи згорїла оноді підчас пожару в своїй хаті хора старушка, Марія Шкромїда. По угашенню огню найдено єї спалене тіло межі мішками в коморі. Заряджено слїдство. — В Кракові заравив ся віспою 26-літній студент медицини, Євгеній Грушкевич, член товариства ратункового і помер на ту хору в шпитали. — В Калуші покусав скажєний пес одно лоша, котре знов в наслідок скажєнини вкусило свого господаря Себастьяна в руку. Пса і лоша убито, а Себастьянови випалено рану і відвезено до заведеня д-ра Буйвіда в Кракові.

Телеґрами.

Відєнь. 31. сінчя. Друкарі австрійські вислали депутацію до міністра Кайцля в справі газетного стемпля. Міністер відповів, що желанє того не може полагодити на разі користно з огляду на сумні відносини в парламєнті і на обовязок удержаня рівноваги в бюджеті державнім.

Прага, 31. сінчя. Молодочєскі газети впеvняють, що вість, немовби наслїдником гр. Туна мав бути барон Спенс-Боден, намістник Морави, є видумкою.

Прага, 31. сінчя. На памятник Гуса зібрано вже сто тисяч зр. Посол Блажек, Молодочєх, звиває до дальшого збираня складок, бо памятник має коштувати двіста тисяч зр. Положенє каменя угольного наступить на певно в р. 1900.

Розклад їзди поїздів залізничних обов'язуючий від 1-го жовтня 1898.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд до Львова		Поїзд зі Львова	
госп. особ.	приходить о годині	госп. особ.	відходить о годині
	6:45	6:00	до Підволочиск, Бродів з голови двірця
	7:40	6:05	„ Іцкан (Букарешту, Ясс, Галацу)
	7:50	6:15	„ Підволочиск, Бродів з дв. Підзамча
	7:55	8:35	„ Кракова (Відня, Берліна)
	8:05	8:45	„ Янова
	8:15	8:50	„ Кракова (Відня, Варшави)
	9:05	9:15	„ Скольного, Калуша, Борислава, Хирова
	10:35	9:35	„ Підволочиск, Бродів з дв. головного
	10:45	9:53	з дв. Підзамче
	1:01	9:55	„ Белця, Рави рускої, Сокала
1:30	1:40	10:55	„ Іцкан, Сопова, Бергомету, Сучави
			„ Підволочиск, Кієва з дв. головного
1:50		1:55	з дв. Підзамче
2:15		2:08	„ Іцкан (Ясс, Букарешту)
2:30		2:40	„ Кракова (Відня, Вороцлава, Берліна),
	5:00	2:40	„ Любачова чер. Ярослав, Ясла чер. Рясів,
	5:25	2:50	„ Стрия, Скольного тільки від 1/3 до 2/3
	5:40		„ Ярослав, Самбора через Перемишль
	5:55		
Ніч			
	3:04	4:10	до Кракова (Відня, Берліна, М Ляборч)
	3:30	5:20	„ Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
5:10		6:30	„ Іцкан, Радівців, Кімполонга Сучави
	6:10	6:40	„ Кракова (Відня, Берліна, Варшави)
8:45		6:55	„ Тернополя з двірця головного
	9:10	7:00	„ Лавочного (Мункача, Пешту)
9:39		7:10	„ Сокала, Рави рускої
9:45		7:15	„ Тернополя з двірця Підзамче
9:55		7:44	„ Янова
		10:05	„ Іцкан (Ясс, Галацу) Сучави
	10:30	10:40	„ Кракова (Відня, Варшави, Берліна)
	12:15	11:00	„ Підволочиск, Бродів з дв. головного
		11:27	з дв. Підзамче

ЗАМІТКА: Пору нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.
 Час середно-європейский рівнять ся від часу львівського о 26 минут, а іменно: 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 36 мин. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. вел. держ. (Львів, ул. Третього мая, готель Імперяль) уділяє пояснень в справах залізничних, продає білети всякого род і розклади їзди.

Всілякі
КУПОНИ
і
вильосовані
цінні папери

виплачує без потручення
провізії або коштів

Контора виміни
1 ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ
Гіпотечного

Контора виміни і відділ
депозитовий переісенні до
льокалю партерowego в бу-
динку банковим.

ТОВАРИСТВО
для розвою рускої штуки
стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою
у Львові, ул. Підвале ч. 7

виконує всякі праці з обсягу артистичного малярства, різьбарства і золотарства після композицій своїх членів, а іменно: образи релігійні до иконостасів, олтарів, хоругов, на тетраподи, плащаниці і пр. і такі-ж образи до комнат; образи світські: історичні, портрети з натури і фотографій, краєвиди, побутові і т. д.; з дерева: кивоти, иконостаси, олтарі, образи і крести процесійні, сповідальниці і пр. і всякі праці золотарські; рівнож украшує внутра церков, виготовляє пляни церков, каплиць і пр. і удержує на складі фотографічні репродукції образів руских артистів.

Товариство ручить за стильове, старанне і совістне виконане.

Цілю Товариства є: піднести нашу штуку і втворити руску школу штук красних. Поручаючи проте се чисто руске Товариство патріотичній опіці нашої П. Т. Публіки духовної і світської, надіємо ся, що звольть Она причинити ся до осягнення сеї цілі численними замовленнями, котрі приймає

— виключно лиш Дирекція Товариства. —
З глибоким поважанем **Дирекція.**

Товариство не послугує ся агентами.

Рік заснована 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕРЪ”

перше і одинокое руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впреев. Митроп. і Преосв. Еп. **Ординариатам** всіх трех епархій, обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарські звариди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шнід огневих.

»Дністеръ» вступив в 6-тий рік своєї діяльності з збільшеними фондами гваранційними, котрих стан з днем 31-го грудня 1897 виносить:

Фонд резервовий	. 73.874 зр. 47 кр.	} 176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	. 52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Виплачені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр. Тарифи »Дністра« дуже умірковані, услія обезпечень користні, а шкоди ліквідують ся безпроволочно. Поліси »Дністра« приймає Банк краєвий при пожитках гіпотечних.

На житє можна обезпечитись через »Дністеръ« в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услія, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квіти в рускім язичі.

Товариство взаїмного кредиту »Дністеръ«, стоваришене з обмеженою порукою, уділяє пожитки за оплатою 5 1/2% і 1% додатку на кошта адміністраційні за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вкладки до опроцентования від членів третих осіб по 4 1/2%. Уділ членський виносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і пожитку дістати може тільки член обезпечений в »Дністеръ«. Інформації уділяє Дирекція листовно.

Зголошена о уділене агенцій в окрестностях і де нема близько агентів »Дністра«, приймає ся

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просвіти«).

Учитель
орган руского Тов. педагогічного двотижневник педагогічно-науковий, виходить від 1-го червня 1889 у Львові ул. Вірменська ч. 2. Передплата на цілий рік 3 зр., на пів року 1.60 кр., на чверть року 1 зр.

РОБИТНЯ СУКОНЬ ДАМСКИХ
Емілії Соколовскої
у Львові, Ринок ч. 29., І. п.
приймає ласкаві замовленя і виконує їх густовно і по приступних цінах.
НАУКУ КРОЮ уділяє в осібних годинах
Замісцеві панночки приймає на помешкане

Хорі на легкі, горло, гортанку і астму!
Хто раз на завсїгди бажає позбути ся слабости легких, або горла, хотяйби найупіриїшої, або астми, навіть дуже задавненої і на повір невилічимої, сей негай не гербату для хронічно хорих на легкі і горло **A. Wolffsky-oro.** Тисячні подяки дають гваранцію великої уздоровляючої сили тої гербати. Пакет на два дни 75 кр. Брошура (описанє ужитя) задармо. Правда лише у **A. Wolffsky-oro, Berlin, Nr. 37.**

Дмитро Затурский
поруцає свою
робітню обуви мужескої, жіночої і для дітий
у Львові, уліцця Коперника ч. 5.
Виріб тревалиї і елегантний. Ціни умірені. Замовленя з провинції залагоджує відвортною почтою.
140

ЛЕВ ЛОПАТИНСКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ!

Драма з галицкого еміграційного руху в 4. актах.

Ціна кнвжки брошурованої в картоні 35 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 50 кр. — На почтову оплату 5 кр.
Замовленя з провинції у автора ул. Зиблікевича ч. 18, Львів.
У Львові набути можна в Старовоїтській книгарні.